

levenskunst

AMY-JANE GIELEN BEELD ANP / PETER HILZ

Fix het systeem, niet de vrouw

De overheid wil dat vrouwen meer werken, maar ze gaat daarin volledig voorbij aan alle zorgtaken en verantwoordelijkheden die vrouwen al hebben, schrijft beleidsexpert Amy-Jane Gielen. Ze ziet vooral een beleid van pleisters plakken. 'Of en hoeveel vrouwen werken en zorgen is allesbehalve een individuele keuze.'

Het zakelijke socialemediaplatform LinkedIn is vaak de plek waar we onze professionele triomfen en hoogtepunten delen. Maar soms doorbreekt een eerlijk verhaal die glanzende façade en brengt het de werkelijkheid dichterbij. Dat gebeurde in april en mei van dit jaar toen ik op LinkedIn vijf keer viraal ging. Mijn columns over de seksistische en ineffectieve overheids campagne 'Wil je meer werken? Laat het merken!' werden meer dan 4,7 miljoen keer bekeken en kregen steun van meer dan 75.000 mensen. Het roept de vraag op waarom zoveel Nederlanders zich zo massaal schaarden achter mijn posts.

heilige graal

In de columns gericht aan mijn man deelde ik met een flinke dosis humor de rauwe werkelijkheid van hoe de combinatie van werk en zorg eruit ziet. In de columns gericht aan de overheid legde ik de systemische problemen bloot die het vrouwen (en mannen) onmogelijk maken meer uren te werken. Bovendien wierp ik

de vraag op of de vijfdaagse werkweek wel de heilige graal zou moeten zijn en hoeveel tijd en aandacht we onze kinderen en ouderen gunnen. Het was een verhaal dat bij velen resoneerde omdat het een eerlijke blik bood op de werkelijkheid achter de perfectie. Het verhaal bood herkenning, niet alleen voor ouders, maar ook voor anderen die dagelijks worstelen met de balans tussen werk, (zorg)verantwoordelijkheden en persoonlijke gezondheid.

handelingsonbekwaam

Nadat het *Algemeen Dagblad* een interview met mij op de voorpagina van de krant had afgedrukt, was de minister van Sociale Zaken, Karien van Gennip, na zes weken van complete stilte genoodzaakt te reageren. 'Hoeveel uren je werkt blijft een persoonlijke keuze, maar het moet wel een bewuste keuze zijn.'

De kern van mijn posts was 'fix het systeem, niet de vrouw', en nu legde de minister toch weer het probleem bij individuele vrouwen. Of en hoeveel vrouwen werken en zorgen is

allesbehalve een individuele keuze. Dat is een historisch, cultureel en systemisch bepaalde keuze. Ter illustratie, de oma's van mijn generatie werden na hun huwelijk nog handelingsonbekwaam verklaard en mochten niet werken. Veel van onze moeders betraden vanaf de jaren negentig massaal de arbeidsmarkt, maar hebben zich niet kunnen ontworstelen aan het traditio-

Nu legde de minister toch weer het probleem bij individuele vrouwen.

nele rolpatroon dat de vrouw alle zorg- en huishoudelijke taken op zich neemt. Dat werkt tot op de dag van vandaag door in onze generatie. En dan heb ik het nog niet eens over de manier waarop ons huidige stelsel is ingericht met commerciële kinderopvang en dat meer werken financieel bijna niet loont.

'Mijn columns over de seksistische en ineffectieve overheids campagne 'Wil je meer werken? Laat het merken!' werden meer dan 4,7 miljoen keer bekeken.'

De campagne en reactie van de minister zijn typerend voor het pleister-plakbeleid van dit kabinet. Den Haag creëert zelf een probleem en presenteert vervolgens een oplossing die een specifieke doelgroep problematiseert.

Vanaf 2009 zijn jarenlang bezuinigingen doorgevoerd in sectoren met zogenaamde cruciale beroepen. Om de economie weer uit het slop te trekken is jaren achtereen de geldkraan volledig opengezet, waardoor onze economie oververhit raakte. Zo is enorme krapte op de arbeidsmarkt ontstaan. Maar de oplossing is vervolgens het problematiseren van in deeltijd werkende vrouwen. Zij moeten met een campagne aangespoord worden meer uren te gaan werken.

jeugdzorg

Nadat de minister van Sociale Zaken haar campagne 'Wil je meer werken? Laat het merken!' had gelanceerd, volgde de staatssecretaris van Volksgezondheid met een even bizarre campagne. De jeugdzorg is sinds de decentralisatie (lees: ordinaire bezui-

nigingsmaatregel) compleet vastgelopen. De oplossing van staatssecretaris Maarten van Ooijen? Een maatschappelijk debat starten om ouders ervan te doordringen hun depressieve of eenzame kinderen wat minder snel naar de psycholoog te sturen. Terwijl de effecten van lockdowns nog najlen en ouders vooral meer moeten werken, zijn onze kinderen letterlijk het kind van de rekening. Maar beste ouders, zoek vooral geen hulp voor uw kind, want door u loopt de jeugdzorg helemaal vast.

alleen loondienst

Kort daarna deed de inmiddels opgestapte minister van Onderwijs ook een duit in het zakje. Het onderwijs wordt zwaar getroffen door personeelstekorten voortkomend uit een jarenlange onderwaardering van het onderwijs. Je zou denken dat ex-minister Dennis Wiersma blij was met iedere docent die voor de klas staat. Maar om te zorgen dat er meer mensen voor de klas komen, besloot hij een specifieke doelgroep te problematiseren: de zzp'er. De minister

column

AAD KAMSTEEG

Doet privéleven van een politicus er eigenlijk toe?

Volgens Thomas Jefferson (1743-1826), Amerika's derde president, was het onmogelijk. Hij geloofde niet dat er een andere ethiek bestond voor een openbaar ambt dan voor een particulier persoon. Met andere woorden: is het denkbaar dat iemand die er in de privé sfeer moreel met de pet naar gooit, dat in de politiek niet doet? Intussen, wat houden moraal en ethiek op het publieke terrein eigenlijk in?

Iedereen zal het erover eens zijn dat, willen politici vertrouwd worden, zij het algemeen belang moeten dienen en niet hun particuliere voordeel moeten najagen. Ze zouden ook alleen maar iets moeten beloven als ze denken het te kunnen waarmaken. Ze mogen er geen vriendjespolitiek op na houden en vooral niet hypocriet zijn. In de VS werd een fel tegen het homohuwelijk agerende mannelijke parlementariër eens in een toilet betrapt met een aantrekkelijke jongeman. Zoiets is dodelijk voor het vertrouwen in een volksvertegenwoordiger. Maar stel nu dat een politicus het als minister of Kamerlid uitstekend doet. Interesseert het mij dan nog of hij ook in zijn privéleven ethisch met glans slaagt? Misschien heeft de man of vrouw weleens dronken achter het stuur gezeten, cocaïne gesnoven, zijn bureaus onbeschoft behandeld, met een ander dan de eigen partner het bed opgezocht. Wil ik echt dat de riooljournalistiek mij daarvan allemaal op de hoogte stelt? Doet dat er voor mij iets toe als ik in het stemhokje sta? Van voormalig president Jimmy Carter, die regeerde van 1977 tot 1981, heb ik wat zijn privébestaan betreft een hoge pet op. In zijn baptistenkerk in Plains, Georgia, gaf hij trouw bijbellen. Hij bleef zijn vrouw Rosalyn trouw, had hart voor mensen van wie niemand hield. Nooit slaagde iemand erin hem met een schandaal in verband te brengen. Maar was hij ook als president geslaagd? Van John F. Kennedy wordt dat laatste in elk geval wel gezegd. Tegelijk hield JFK er – eufemistisch gezegd – een nogal chaotisch privéleven op na.

De vraag naar de relatie tussen persoonlijke en openbare ethiek lijkt me niet onbelangrijk. Politici vertrouwen is essentieel voor een goed functionerend openbaar bestuur. Als door alom bekend geworden immoreel privégedrag structureel wantrouwen ontstaat, kunnen gefrustreerde kiezers de vreemdste politieke capriolen gaan uithalen. Amerikaanse burgers blijken het er voor 91 procent over eens te zijn dat politici eerlijk en ethisch moeten zijn, ongeacht of die burgers republikeins of democratisch gezind zijn. Maar als vervolgens de persoon van Donald Trump aan de orde wordt gesteld, is het bijna helemaal met de eensgezindheid gedaan. Veel Republikeinen nemen Trumps particuliere wangedrag op de koop toe. Ze vinden het kennelijk belangrijker dat Trump tegen abortus is en voor Israël, wapenbezit en rechters die Amerika's 'traditionele waarden' hoog houden. Intussen lijkt mij dat dit voorbeeld juist de winst van eenheid tussen particuliere en openbare ethiek duidelijk maakt. Hoeveel schade immers brachten Trumps extreme narcisme, zijn gelieg en gescheld niet toe aan het presidentschap, de natie en het evangelisch christendom? Gebrek aan integriteit in zijn persoonlijk leven werkte door in zijn functioneren als bewoner van het Witte Huis. Zijn obsessie met zichzelf kon ertoe leiden dat het algemeen belang van de Verenigde Staten en het Westen op het spel werd gezet.

Jefferson had zeker niet helemaal ongelijk. Probeer eerst maar eens integer te zijn in eigen huis om pas daarna de politiek in te gaan.

Aad Kamsteeg was buitenlandcommentator bij het Nederlands Dagblad.

was namelijk alleen blij met docenten in loondienst.

In Wiersma's wetsvoorstel over 'strategisch personeelsbeleid' mag nog maar vijf procent van het budget gaan naar zzp'ers en uitzendkrachten. Dat schoolbesturen allang aan die norm voldoen, doet er niet toe. Dat steeds meer docenten ook behoefte hebben aan meer flexibiliteit om werk en zorg te combineren,

Deze verhalen belichamen het 'stille midden'.

evenmin. Daar is namelijk ook al een Haags pleistertje voor bedacht. We lanceren een proef waarin docenten vijf vrij te besteden snipperdagen krijgen. Alsof die vijf dagen de doorslag gaan geven om voltijds te werken. Burgers ergeren zich in toenemende mate aan dit soort kortzichtige oplos-

singen waarbij specifieke groepen worden geproblematiseerd. Dat patroon legde ik in mijn LinkedIn-columnns bloot en ook dat bracht herkenning.

geen vertrouwen

Door het plakken van al die pleisters, lijkt men in Den Haag niet door te hebben dat de wonden zijn gaan rotten. En dat brengt mij tot een ander, meer zorgelijk punt dat verklaart waarom ik viraal ben gegaan.

In onze samenleving groeit de maatschappelijke onvrede, en deze ontvrede richt zich in het bijzonder op de overheid. Recente onderzoeken, waaronder een studie van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2023), tonen aan dat het vertrouwen van burgers in de overheid afneemt.

De meerderheid van de Nederlanders heeft geen vertrouwen meer in de politiek en denkt dat het de verkeerde kant opgaat in dit land. Het is op deze golf van groeiende maatschappelijke onvrede dat mijn LinkedIn-posts goed konden gedijen.

Tegen die achtergrond viel het delen van mijn eerlijke verhaal als een vrouw die in deeltijd werkt in het bijzonder op. Zeker in een omgeving waarin vrouwen in columns, boeken en aan talkshowtafels worden bestempeld als 'deeltijdprinses', maar ondertussen geen ruimte krijgen in het publieke debat zich hiertegen te verweren.

Mijn verhaal is daarmee een verhaal van velen. Deze verhalen belichamen het 'stille midden', de stemmen die niet luid schreeuwen maar wel de dagelijkse realiteit vertegenwoordigen. Mijn posts gaven hun een stem in het publieke debat. Als we niet verder willen in een samenleving die wordt gedomineerd door polariserende extremen, dan is dat de stem waar meer naar geluisterd moet worden. ■